

mata comportans se incendit et ad visum sacerdotis prius dicto modo duabus generationibus vermibus et avis formata est et avolavit: et sicut dicit Plato, „non sunt a nobis calumnianda quae libris sacrorum delubrorum conscripta referuntur.“

111 43. | Fetyx avis est bis in aestate pullificans et multos valde 5 faciens filios, eo quod corpore parva est et brevis vitae et ideo multum ponit in semine. ||

44. | Ficedula avis est dicta sic quod ficus edat, comedit autem etiam uvas et alios fructus arborum dulces. ||

A nobis autem ficedula vocari consuevit avis quam Germanice 10 sneppam vocamus quae longum valde habet rostrum et in autumno inter arbores volat in crepusculo et in diluculo: propter quod etiam tunc expansis in altum retibus capitur eo quod in exeundo et intrando silvas semper easdem vias tenere consuevit.

45. | Fulica || nigra et aquatica avis est de genere mergorum, 15 anate minor, in mari et circa stagna habitat | nec vagatur per diversa voltans, sed in loco manet suae generationis, cadaveribus vescitur et in tempestate gaudere videtur quia tunc ad profundum maris natat et ludit: nidum facit in petris quas aqua circumfluit, et ibi thesauros condit ciborum et de hiis adeo liberalis est quod extraneis avibus de 20 illis partitur. ||

112 46. | Griffes aves || esse magis tradunt hystoriae quam experta philosophorum vel rationes physicae. | Dicunt enim has aves ante effigurare aquilas in capite et rostro et alis et anterioribus pedibus, licet multo sint maiores. In posteriori vero parte et cauda et posterioribus 25 eruribus imitari leonem: et in aquilinis quidem unguibus longos habet ungues, in leoninis vero breves habet et magnos ungues ex quibus <s>cifi fiunt ad bibendum: et ideo quidam longi quidam autem breves grifonis ungues dicunt inveniri. Habitant autem in Yperboreis montibus, infesti maxime equis et hominibus et tam fortes sunt ut equum 30 ducant et assensorem. Dicunt autem in montibus illis esse aurum et gemmas et maxime smaragdos. Dicunt etiam quod grifes in nidis suis propter speciale iuvamen ponunt achates lapides. ||

47. | Gracocenderon avis esse dicitur nigra inter omnia volatilia minus utens coitu: uno enim coitu in aestate implet feminam ad 35 filiorum fecunditatem: et sic toto anno non coit amplius. ||

5 Thom. (Arist. 2).

8 Thom. (8 Isid. XII 7, 73) cf. nepa Nr. 85 [Vinc. 16, 75].

15 Thom. (cetera ex Isid. XII 7, 53 = φήνη cf. Ambr. V 18, 61) [Vinc. 16, 76].

22 Thom. (in initio laudantur: Jacob. 1105, 37; Plin. 7, 10 29-30 Ex-
perim.) [Vinc. 16, 90].

34 Thom. cf. Alb. I 48 ex Arist. Ζα 2 p. 488 b 5 τὸ τῶν κορανοει-
δῶν ἀρνίθων γένος.

10 ante ficedula del. fisce m. 1.

48. | Gosturdi aves sunt turdis et terrae similes, gregatim volantes quasi undose nunc alte nunc depresso. Ova dicuntur in terra facere et raro fovere: || propter quod vulgus mentitur | haec a bufonibus foveri. || Sed verum est quod modicus calor cum sole sufficit fotioni 5 eorum. | Exeuntibus autem pullis, a matre colliguntur et sollicito procurantur in pastu || quae tamen de ovis ante minus videbatur esse sollicita. ¶

49. | Grus || avis est nota in terris omnibus habitans de qua fol. 400v
multa in praehabitis dicta sunt quod videlicet sola propter terrestrita- 113
tem nigrescit in senectute: propter quod et | caro eius est dura et
dum comedenda est, in aestate prius occisa iaciat in pennis per diem,
et in hyeme iaciat per duos dies: quia ex hoc caro magis efficitur
tenera. Haec avis ordine volat literato et alte volat ut quo eundum
est eminus aspiciat: et ideo exaltantur diu girando et clamando
15 circumvolant donec certum sit quo ire petunt: longe etiam volantes
flatibus ventorum se committunt, raro contra impetum venti nisi fu-
giendo nitentes: duces constituunt et dux vocat multum ut omnes
convenient. Lassatis etiam quibusdam omnes ad terram descendunt
ut se invicem exspectent. Ubi castra metant, vigiles constituunt, et
20 decima in ordine custodit excubias vigilando. Lapides in pedibus
levant dum vigilant ut casu lapidis excitetur vigil si obdormit, et in
casu lapidis omnes clamant quasi increpantes vigiles de somnolentia.
Aliae quae dormiunt caput ad dorsum supter alas recondunt propter
quietem et alternando pedes uno pede se sustentant: dum aliquando
25 descendunt ad pastum, dux capite levato continue circumspicit dum
aliae pascuntur: et si viderit aliquid contrarium, clamando alias munit.

| Volantes etiam de loco ad locum lapides ducunt in pedibus 114
quaedam ex eis et quaedam harenas gluciunt. Quaedam etiam lapides
vomunt auricalci habentes splendorem. Hiis autem omnibus non omnes,
30 sed quaedam se onerant ne velociore et leviores alii existentes, ab
aliis celerius volando recedant et sic aciem deserant: lassatae tamen
aliquando lapides prociunt: et hoc deprehensum est a nautis in quo-
rum naves aliquando ceciderunt.

| Hee enim aves se invicem multum diligunt et iuvant, unde
35 rauco propter clamores duce alius constituitur. Dum autem de loco
ad locum volando se per terras transferunt ad aequinoctialem et ultra
ad partes unde Nilus fluit conveniunt et ibi cum pigmeis cubitalibus
figuram et loquelam hominum imitantibus pugnant: qui pigmei etiam
equos parvissimos habent sicut in antehabitis dictum est.

1 Thom. [Vinc. 16, 87].

8 Thom. (ad 15 laudatur Plin. 10, 58—59 Jacob. 1113, 47 Solin. 10, 12
Ambros. V 15, 50 Isid. XII 7, 14, 15 37 Arist. in libro de naturis anima-
lium; Ζα 2 p. 597 a 6) [Vinc. 16, 91—93].

38 imitantes C.

| Haec avis lusiva est et derisiva et ideo etiam silvestris ad vocem hominis clamores suos repraesentantis ludit et tripudiat: lapidem etiam aliquotiens inter ova sua ponit. et alia plura huic avi convenientia ex praeinductis colligi possunt. ||

115 50. | Glutis avis est tarda a longitudine linguae sic dicta, quae cum aves recedunt ciconia et hirundo et aliae, prima evolans nititur abire ut dicunt, sed postea laborem volandi experta retardatur et una de postremis efficitur.

| Est autem alia quam cyraunium vocant, ita ad recedendum sollicita quod in excubiis etiam alias excitat et provocat ad coepti itineris perfectionem. ||

51. | Gallus avis || nota | est, cristatus faucibus et capite, ungulas in cruribus longas habens, ad modum semicirculi curvatis pennas caudam figurans || sed et ceteras in collo et dorso pennas habet semicirculariter curvas, |, et teneras carnes habet duriores quam gallina. 15

| Haec avis pugnax valde est pro gallinis: et ideo cum plures conveniunt, pugnant: et qui superat, coit cum gallinis et erigit caput et caudam gloriando de victoria et alter tabescit de servitute. Aliquando pugnant tam valide quod mors pugnam finit.

| Haec avis multi est coitus et ideo multas implet gallinas, et 20 ad unum ovum fecundandum multotiens cum eadem coit gallina: et si multi sunt galli, occidunt gallinas nimio coitu.

| Haec avis facile sentit aurae mutationes ex motibus solis contingentes: et ideo cantu horas distinguit et nocte canens se erigit et alis percutit et se excutit ut vigilantius cantet. Gallinis aliquando 25 mortuis tabescit. Cum dormit, in alto se ponit: || et quae petulantior est gallinarum, iuxta gallum proximius sedet de nocte.

116 | Decrepti galli carnes teneriores sunt: et si quid eis inest viscositatis, decoctio consumit: et ideo iura gallorum decreptorum prosunt asmaticis et defectum cordis patientibus. Album gallum leo timere 30 dicitur forte propter speciei contrarietatem vel quia basilisco similis esse dicitur.

| Quod autem dicunt decreptum gallum ovum ex se generare et hoc in fimo ponere, et hoc testa quidem carere, sed adeo durac 35 pellis esse quod ictibus fortissimis resistat: et quod hoc ovum fimi calore fecundetur ¶ detur in basiliscum qui est serpens in omnibus sicut gallus, sed caudam longam serpentis habens, || ego non puto esse verum: tamen Hermetis dictum est et a multis susceptum propter dicentis auctoritatem.

5 Thom. (Plin. 10, 66 eqs. glottis) [Vinc. 16, 88 glotta].

12 Thom. [Vinc. 16, 77—78, 80].

9 cyraunium] cychramus Plin. 22 galli P edd. gallini C gallini BD.

52. | Gallina || avis nota est tardi volatus, temperatae carnis et levis, ultra modum diligens fetum suae speciei ita quod etiam acuta voce infirmatur dilectione pullorum: sed non curat cuius sint ova quae fovet ita quod etiam circa partum alienae speciei sollicitatur. Ovat 5 autem multum et clamore accedit ad nidum et clamore recedit ab eodem: et si agitur et persecutionem patitur, tamen postquam securitatem acceperit, perficit cantum.

| Dicitur autem quod illa die cum ovum fecerit, a serpente per- 117 cuti non potest, et caro eius percussis est medicina. Ovum autem completur in ipsa die undecima nec fecundatur per unicum spermatis mixturam, sed per coitum continuum. Ovat autem aliquando ova venti: ex rotundis galli ex oblongis gallinae generantur, || licet huic contrariari videatur Aristoteles. | Ova decem dierum bene foventur et paucorum usque ad ova quadriduana. Recentiora vel antiquiora 15 minus valere probantur. In aestate decimo nono die in calidis locis excunt, et in hyeme vicesimo nono die. Ova bona ad fovendum quarto die sanguineas habent venas: et quae tunc ad radium solis clara sunt in acutiori parte, non valent. Plena et fecunda ova merguntur in aqua, et alia supernatant. Multum nocet si commoventur manu quia venae 20 et humores per inversionem corrumpuntur: et huius signum est quod quando gallina in oculo ovat nido, omnia ova fecundantur: et quando manibus hominum tractata sunt, plura eorum corrumpuntur. Caput pulli ad acumen ovi convertitur et totum corpus ad residuum: et pullus nascitur supra pedes sicut et ceteri pulli avium.

25 | Pullis exeuntibus gallina eos sub alas congregat et pro eis milvum invadit et alia quaeque insurgentia. Gallina est avis unguibus cracando victum quaerens et ad inventum pullos vocans. Faciunt autem quaedam gallinae ova in quibus sunt gemelli: sed alter geminorum comprimit alium, et aliquando ruptis telis pullus bicorporis 30 generatur. Alia etiam multa de ovis et gallinis in praehabitibus libris dicta sunt.

| Sed hoc adiciendum est quod Plinius dicit, quod si inter membra 118 gallinae aurum divisum minutatim ponatur, membra gallinae consumunt aurum ita quod membra gallinae venenum auri esse videantur.

35 | Hoc etiam notandum est quod vitellum ovi quod in plenilunio ovatum est, sordes lavat a pannis: et si alio tempore ovatum est, non tergit sordes macularum. Et huius causam dicunt quidam esse quia media saginata gutta in vitello prima quidem generatione existens calorem penetrantem et dividendum maculas ex multo lumine lunae 40 humidum movente tunc concipit quod in alio tempore facere nequit.

1 Thom. (8 Plin. 29, 61 13 Arist. Z. 2 p. 559 a 28 30 Alb. VI 1, 5 32 Plin. 29, 80) [Vinc. 16, 82—86].

33 ante aurum del. aurem m. 1.